

Laiko vaizdiniai ikimokykliniame amžiuje

- * Laiko vaizdiniai formuojasi ilgai ir sudėtingai.
- * Laiko suvokimo lygis susijęs
  - ~ su vaiko patirtimi, kurią įgyja stebėdamas supančią aplinką;
  - ~ su vaiko amžiumi (kuo vaikas jaunesnis, tuo jo supratimas yra paprasčiau);
  - ~ su laiko iliuzijos suvokimu, t. y. atrodymo, kad laikas bėga greičiau ar lėčiau, priklausomai nuo veiklos pobūdžio – įdomumo, emocionalumo, monotoniškumo.

Kaip padėti vaikams suvokti laiką?

- * Žaisti įvairius stalo, lauko žaidimus, kuriuose matuojamas laikas smėlio laikrodžiais.
- * Žaisti sieniniais laikrodžiais, kalendoriais.
- * Kasdienėse situacijose aptarti paros dalis (Kada keliesi/eini į darželį/pusryčiauji/pietauji/vakarieniauji? Kada visi žmonės miega?)
- * Dėlioti paveikslėlius, kurie iliustruoja įvairų paros metą: rytą, dieną, vakarą, naktį). Paklausti, kada taip būna?
- * Paklausti, kokia spalva nupiešum naktį (rytą, dieną, vakarą)? Kodėl?

- * Kokias žinai savaitės dienas? Kiek jų yra? Kaip vadinasi pirma (antra, trečia, ...) savaitės diena? Kokia šiandien savaitės diena? Kokia bus rytoj? Kokia buvo vakar? Jei šiandien trečiadienis, tai rytoj bus? Kokiomis savaitės dienomis reikia/nereikia eiti į darželį?
- * Kokius metų laikus žinai? Kiek jų yra?
- * Koks dabar metų laikas?
- * Koks oras būna vasarą (rudeni, žiemą, pavasarį)?
- * Kaip žmonės rengiasi žiemą (pavasari, vasarą, rudeni)?
- * Koks metų laikas pavaizduotas paveikslėliuose? Kodėl taip manai?
- * Sudėlioti iš eilės paveikslėlius, kuriuose pavaizduoti įvairūs metų laikai.
- * Koks metų laikas būna po žiemos?
- * Susieti spalvas su metų laikais (pvz.: balta – žiema, žalia – pavasaris ir pan.)

Laikas, praleistas kartu, yra pats prasmingiausias Jūsų vaikui!

Pagal įvairią literatūrą lankstinuką parengė
Pasvalio r. sav. Švietimo pagalbos tarnybos
Pedagoginio psichologinio skyriaus
specialioji pedagogė metodininkė Inga Kaulinskienė.

Erdvės ir laiko vaizdiniai ikimokykliniame amžiuje

Patarimai tėveliams

Erdvės vaizdiniai ikimokykliniame amžiuje

- * Tik gimusį kūdikį jau supa įvairūs daiktai ir objektai. Erdvės vaizdinius formuoti ir orientuotis erdvėje mums padeda kinestezinis pojūtis, lytėjimas, uoslė, klausa, rega.
- * Ankstyvojoje vaikystėje vaikai išmoksta atsižvelgti į daiktų išsidėstymą erdvėje. Sunkiausia vaikams atskirti erdvės kryptis ir nustatyti daiktų erdvės santykius vienas kito atžvilgiu.
- * Erdvės suvokimas tampriai susijęs su kalba. Kuo tiksliau vaikas vartoja erdvės santykius reiškiančius žodžius, tuo geriau jis suvokia erdvę.
- * Orientavimasis erdvėje apima dydžio, formos vaizdinius, taip pat daikto skyrimo erdvėje, įvairių erdvės santykių supratimą (daikto vietos tarp kitų daiktų nustatymą, gilumos suvokimą ir kt.)
- * Kad erdvės vaizdiniai būtų tikslūs ir vaikas teisingai suvoktų erdvę, labai svarbūs vaiko lavinimas ir ugdymas.

Kaip padėti vaikams suvokti erdvę?

- * Lyginti daiktus pagal dydį, aukštį, ilgį, svorį, kiekį, spalvą ir pan.
- * Paprašyti įvardinti atliekamus arba atliktus veiksmus.
- * Suprasti ir vartoti žodžius, reiškiančius erdvės sąvokas (prielinksnius ir prieveiksnius).
- * Prielinksnių vartojimo galima mokyti nurodant konkrečius daiktus. Įdėkite pieštuką į knygą ir klauskite: „Kur įdėjau pieštuką? Padėkite pieštuką ant knygos ir klauskite: „Kur padėjau pieštuką?“ Padėkite pieštuką prie knygos ir klauskite: „Kur pieštukas?“ Galima naudoti įvairius daiktus, žaisliukus. Labai dažnai vaikams lengviau suprasti prielinksnius, negu patiems juos vartoti kalboje.
- * Paprašyti nupiešti piešinėlį pagal erdvines žodines instrukcijas (žemai, aukštai, dešinėje, kairėje pusėje, šalia, virš, ant, po ir pan.)
- * Paprašyti papasakoti, ką nupiešė savo piešinyje (paklausti, kur nupiešė saulutę, medį, namą; kas yra šalia, virš, po, ant ir pan.)

- * Nustatyti savo kūno dalių vietą (pvz. viršuje, apačioje).
- * Tiksliai vartoti žodžius, reiškiančius erdvinius daiktų tarpusavio santykius.
- * Atpažinti, skirti bei įsiminti matomus vaizdus, simbolius (formas, raides, skaičius ir pan.)
- * Kopijuoti, nupiešti taip pat.
- * Žaisti labirintus lauke, popieriaus lape.
- * Sudaryti sąlygas, kad vaikas vienu metu matytų, girdėtų, liestų, uostytų, ragautų, o patirtus išpūdžius bei pojūčius išreikštų kalba.

